

November 2010

Skat på finansielle transaktioner

– en Robin Hood skat til de fattige

En minimal skat på 0,05 % af finansielle transaktioner vil kunne rejse cirka 700 milliarder dollars årligt. Hvis halvdelen af disse midler bliver anvendt til udvikling og klimaomstilling i udviklingslandene, kan landene opfylde 2015 Målene og tilpasse sig klimaforandringerne. I EU er der stigende opbakning til beskatning af finansielle transaktioner, og Danmark må bidrage til at bringe den dagsorden videre i EU og internationalt.

Milliarder til udvikling

Den finansielle handel er eksploderet de senere år. Værdien af de finansielle transaktioner ligger årligt på 75 gange det globale BNP¹. Handelen med fysiske varer er ikke steget i samme grad, hvilket betyder, at finansmarkederne i stigende grad er afkoblet fra den virkelige økonomi og er af spekulativ karakter.

Handelen med finanser er indtil videre ikke blevet pålagt nogen form for skat i modsætning handelen med fysiske varer. Idéen om en beskatning af disse transaktioner ved en såkaldt *Financial Transaction Tax* (FTT) har efter finanskrisens udbrud fået stigende international støtte. Den østrigske økonom Stephan Schulmeister, der er én af de førende analytikere af FTT, vurderer i sin rapport, at en forholdsvis lav skat på 0,05 % af de finansielle transaktioner vil kunne rejse 700 milliarder dollars om året². Dét beløb svarer til seks gange den internationale bistand.

En skat på finansielle transaktioner kan bidrage til både at rejse de nødvendige midler til at hjælpe de fattigste lande til at nå 2015 Målene. Samtidig kan skatten lægge en dæmper på de mest spekulative finansielle transaktioner, som har haft hovedansvaret for den finansielle krise.

Økonomisk supplement til bistand og klima er nødvendig

Finanskrisen har haft store økonomiske konsekvenser for ilandene, men har i endnu højere grad sat sine spor i ulandene. Dette har skabt en svær udfordring for at opfylde 2015 Målene inden den fastsatte tidsgrænse. Ifølge FN's udviklingsprogram UNDP vil det kræve over 2000 milliarder kroner årligt, hvis 2015 Målene skal nås³. Der er derfor et presserende behov for et økonomisk supplement til udviklingsbistanden.

De fleste G20 lande erkender, at det internationale samfund er nødt til at finde andre økonomiske ressourcer som supplement til udviklingsbistanden, hvis man vil gøre sig et håb om at opfylde 2015 Målene. Derfor har politikere i kølvandet på

“We will not achieve our goals only with public funds we must also involve the private sector. Innovative financing – taxing financial transactions these are things that we can take a decision on here – why should we wait? Finance have been globalized but for what? Why should we not ask the finance money to participate in stabilizing the world by imposing on each financial transaction a small tax”

Nicolas Sarkozy, tale ved FN's generalforsamling, 20. september 2010

finanskrisen sat begrebet *innovativ finansiering* på den internationale dagsorden, hvor især FTT har fået stor opmærksomhed. Fremtrædende ledere som fransk præsident Nicolas Sarkozy og tidligere engelsk premierminister Gordon Brown har adskillige gange udtalt, at den finansielle sektor bærer en stor del af ansvaret for finanskrisen og de fatale konsekvenser, den har medført. Derfor skal FTT fungere som en form for kompensation, hvor den finansielle sektor gøres medansvarlig for at genskabe økonomisk stabilitet. FTT bygger altså på princip, hvor det handler om, at den finansielle sektor skal stå til regnskab overfor samfundet, hvor Gordon Brown har efterlyst en *bedre økonomisk og social kontrakt mellem samfundet og de finansielle institutioner* i form af FTT⁴.

Beskatning af den finansielle handel er ikke et nyt initiativ, men en videreudvikling af den såkaldte *Tobinskat*⁵. Idéen med denne skat blev udviklet i 1970'erne af den engelske økonom James Tobin, som den efterfølgende blev opkaldt efter. Tobinskatten skulle dog kun pålægges valutaoverførsler, hvorimod FTT tager skridtet videre og inkluderer alle former for finansielle overførsler over en hvis størrelse.

FTT – en Robin Hood model?

FTT er på mange måder skelsættende med dens ”Robin Hood Princip”; Den kapitalstærke sektor pålægges et ansvar overfor verdens fattige ved, at en meget lille del af de finansielle transaktioner beskattes for at finansiere udvikling i ulandene. Stephan Schulmeister har vurderet, at en forholdsvis lav FTT på 0,05 % vil kunne indbringe 700 milliarder dollars i indtægter. I disse beregninger har han også taget et fald i de finansielle overførsler i betragtning. Han har estimeret, at med en FTT på 0,05 % vil overførslerne falde med 65 %, men til trods vil den kunne indbringe seks gange den internationale bistand.

Der er mange synspunkter på, hvordan indtægterne konkret skal fordeles. IBIS mener som udgangspunkt, at mindst halvdelen af skatten skal gå til de fattigste lande. Det vil dog nok også være nødvendigt, at en del af skatten tilfalder de lande, hvorimellem transaktionerne foretages. Der skal nemlig være en form for økonomisk gulerod til de rigere lande, for at de vil indføre skatten. Mange af ilandene har også udtrykt, at de ville bruge eventuelle indtægter fra denne skat til at finansiere nogle af omkostningerne, som den finansielle krise har påført dem selv. Det er dog yderst vigtigt, at fastholde det Robin Hoodske princip i FTT; At størstedelen af indtægterne fra skatten skal finansiere udvikling og klimaomstilling i de fattigste lande.

Politisk opbakning til FTT

Internationalt er der stigende tilslutning til FTT. Så sent som i september 2010 på FN's generalforsamling i New York talte den franske præsident Nicolas Sarkozy om nødvendigheden af at implementere FTT, hvis man vil nå at opfylde 2015 Målene⁶.

I forlængelse af den finansielle krise og et stigende ønske om at regulere de spekulative finansielle transaktioner har G20 sat fokus på en skat ved finansielle transaktioner. På bestilling fra G20 udarbejdede International Monetary Fund (IMF) i slutningen af april 2010 en rapport, der blandt andet så på muligheden for en skat på finansielle transaktioner. Konklusionen var, at en sådan skat er realistisk og faktisk allerede i forskellige former eksisterer i nogle lande, men at den ikke vil være effektiv i forhold til at reducere risici i den finansielle sektor. Rapporten er positiv på den måde, at den viser, at en skat på finansielle transaktioner er realistisk, men IMF mener ikke, at det er et seriøst bud på at forhindre spekulationer i finansielle transaktioner. IMF afviser dog ikke, at skatten kan være en relevant løsning i forhold til udviklingsorienterede problemstillinger, og rapporten er derfor absolut ikke en lukning af debatten.

I EU-regi er der stigende støtte til en implementering af FTT, særligt fra Nicolas Sarkozy, men også fra Tyskland, Østrig, Spanien og Belgien. Yderligere har Det Europæiske Råd også vist en stærk støtte til en undersøgelse FTT. Også De Europæiske Socialdemokrater med Poul Nyrup i spidsen har længe argumenteret for FTT. De østrigske og tyske socialdemokrater annoncerede i foråret 2010, at de vil bruge det nye *borgerinitiativ* i EU til at sætte FTT på Kommissionens dagsorden⁷.

Også Europa-Parlamentet er positivt indstillet overfor skat på finansielle transaktioner. Den 18. maj 2010 vedtog parlamentet en rapport om kohærens, hvor der blandt andet står at Parlamentet:

*”Recognises that the fulfilment of the ODA commitments is imperative but still not sufficient to tackle the development emergency, and reiterates its call upon the Commission to identify as a matter of urgency additional innovative sources of finance for development, and to present proposals for the introduction of an international financial transaction tax to generate additional resources in order to overcome the worst consequences of the crisis and to keep on track towards the achievement of the MDGs.”*⁸

FTT optræder også i konklusionerne fra mødet i Det Europæiske Råd den 17. juni 2010, hvoraf det fremgår at:

*”17. ... EU bør føre an i bestræbelserne for at fastsætte en global tilgang for indførelsen af en ordning med afgifter og skatter for de finansielle institutioner med henblik på at bevare lige vilkår på verdensplan og vil kraftigt forsvare denne holdning over for sine G20-partnere. Indførelsen af en global afgift på finansielle transaktioner bør undersøges nærmere og udvikles yderligere i den forbindelse.”*⁹

I G20-regi er der ingen tvivl om, at FTT vil blive sat højt på dagsordenen i det kommende år under det franske formandskab, som kulminerer med G20-mødet i Paris i november 2011. Men allerede på G20-mødet i Korea i november 2010 bliver emnet diskuteret.

IBIS anbefaler

- Den danske regering skal på EU-niveau og særligt med henblik på det forestående danske formandskab i EU gå aktivt ind i undersøgelsen og implementeringen af en skat på finansielle transaktioner. Danmark skal særligt forsvare, at størstedelen af indtægterne fra en sådan skat skal gå til udviklingslandene.
- EU skal fremgå som et godt eksempel og som minimum introducere en global skat på valutatransaktioner med europæiske valuta (Euro, pund mv.).
- Danmark skal gennem EU arbejde for, at G20-landene vedtager en skat på finansielle transaktioner.
- FTT skal primært bruges til fattigdomsbekæmpelse og klimaomstilling blandt andet med henblik på at opfylde 2015 Målene.
- Den præcise fordeling af FTT bør fastlægges i en demokratisk proces under en legitim international institution som eksempelvis FN

- Indtægterne fra FTT skal opfattes som et supplement til det eksisterende bistandsmål på 0,7 % for 2015. Derfor er FTT ikke en erstatning for bistand eller en måde for EU-landene at slippe for at leve op til deres løfter i forhold til det fastsatte bistandsmål.

Yderligere information kontakt

Lars Koch
Demokrati og Politikmedarbejder
lk@ibis.dk
Tlf: +45 35 200 536, Mob: +45 6060 5831

¹ Lawson, Max (2009): *Financial Transaction Tax- The Time is Now!*

² Schulmeister, Stephan (2009): *A general Financial Transaction Tax: A Short Cut of the Pros, the Cons and a Proposal*, WIFO

³ DIIS Policy Brief (2009): *Combating Illicit financial flows from poor countries. Estimating the possible gains.*

⁴ <http://www.independent.co.uk/news/uk/politics/brown-calls-for-global-social-contract-1816748.html>

⁵ Man kan læse mere om Tobinskatten på;

http://www.denstoredanske.dk/Samfund,_jura_og_politik/%C3%98konomi/Finanspolitik/Tobinskat

⁶ [http://www.c-](http://www.c-span.org/Watch/Media/2010/09/20/HP/A/38413/UN+Speech+by+French+Pres+Sarkozy+on+Millenium+Development+Goals.aspx)

[span.org/Watch/Media/2010/09/20/HP/A/38413/UN+Speech+by+French+Pres+Sarkozy+on+Millenium+Development+Goals.aspx](http://www.c-span.org/Watch/Media/2010/09/20/HP/A/38413/UN+Speech+by+French+Pres+Sarkozy+on+Millenium+Development+Goals.aspx)

⁷ <http://www.social-europe.eu/2010/05/european-social-democrats-push-for-citizens-initiative-on-financial-transaction-tax/#comments>; Kort skitseret går *Borgerinitiativet* ud på, at hvis EU-borgere indsamler en million underskrifter fra

mindst ni forskellige EU-lande, så vil Kommissionen behandle sagen. Lovgivningen omkring borgerinitiativ er dog endnu ikke trådt i kraft, men forventes at træde i kraft i løbet af de næste par måneder.

⁸ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&language=EN&reference=P7-TA-2010-0174>

⁹ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/da/ec/115365.pdf